

Syrjäytymisestä sote-uudistuksen musta aukko?

Sote-uudistuksen säädösvalmistelussa ei toistaiseksi juuri ole merkkejä siitä, että pitkäaikaistyöttömien, koulupudokkaiden, päihdeongelmaisten saati muiden syrjäytymisuhan alaisena olevien henkilöiden erityistuen tarpeet olisivat osa sote-uudistusta.

”Syrjäytymisuhka” tarkoittaa, etenkin nuorten kohdalla, käytännössä heidän määrittelyään lähinnä aktivointitoimenpiteiden kohteeksi. Sipilän hallitus on antanut tähän mennessä jo useita lakiesityksiä, joiden yhdistävänä tekijänä tai iskusanana on aktivointi. TE- keskusten lisäksi sosiaalitoimi on keskeinen ja yhä tärkeämpi toimija. Sote-uudistuksen myötä TE-hallinto siirtyy maakuntiin perustettaviin ”kasvupalvelukeskuksiin”. Sosiaalihuoltokin siirtynee maakuntiin sote-keskuksiin, joten tavoitteena tulee olla, että toimijat löytävät toisensa. Mitään takeitahan siitä ei ole.

Syrjäytymisen kustannuksia on varsin vaikea arvioida, mutta toki pelottomia arvioijia on löytynyt. Arviot yhden nuoren henkilön pysyvän työelämästä syrjäytymisen menetyksistä liikkuvat noin 800 000 (Tilastokeskus) ja 1,2 miljoonan euron (Opetusministeriö) haarukassa. Mihinkään kovin vakavasti otettavaan tutkimusasetelmiin luvut eivät kuitenkaan perustu. Ne ovat lähinnä työuraan kiinnittyviä laskelmia. Luotettavaa pitkäaikaisseurantaa on päästy aloittelemaan vasta Kansallisen syntymäkohortin 1987 yhteydessä.

Yhtään yksiselitteisempää ei ole arvioida – tai arvata – syrjäytymisen ehkäisyn kustannuksia ja ehkäisystä saatavaa taloudellista hyötyä. Nuorten työpajassa yhden paikan hinta on 50 000 – 100 000 euroa vuodessa, koulutuspaikkojen hintalappu on samaa luokkaa. Jos taloudellisen hyödyn mittapuuna pidetään yhden työpaikan luomista vaikkapa kaivosteollisuuteen, on sen arvo esimerkiksi Sokliin suunnitellussa kaivoksessa puolen miljoonan euron luokkaa ja Terrafamessakin satoja tuhansia euroja.

Syrjäytymisen käsite vakiintui suomalaiseen sosiaalipoliittiseen keskusteluun 1980-luvulla ja yleisempään yhteiskuntapoliittiseen käyttöön seuraavan vuosikymmenen suuren laman aikaan. Käsite on kuitenkin edelleen määritelty varsin heikosti siihen kohdistuvasta kiinnostuksesta huolimatta. Melko laaja yksimielisyys vallitsee vain siitä, että pitkäaikainen työttömyys ja perusasteen jälkeistä koulutusta vaille jääminen indikoivat sosiaalisista olosuhteista, joita voidaan luonnehtia ”syrjäytymiseksi”. Jotta luvatut säästöt sotemenoissa toteutuisivat, olisi maakuntien sote-keskusten ja kasvupalvelukeskusten syytä löytää syrjäytymiseen vaikuttavia palveluita.

Jouko Karjalainen
tutkija
Sosiaalipolitiikan tutkimus
etunimi.sukunimi@thl.fi

Lisää tietoa:

[Nuorten syrjäytymisen ehkäisy.](#) Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnantarkastuskertomus 146/2007.

[Paljonko syrjäytynyt nuori maksaa?](#) Puheenaihe-palsta, Tiede 12.12.2012.

[Kansallinen syntymäkohortti 1987.](#)

Päivitetty: 20.6.2017